

Odpoveď na podnety Európskeho parlamentu uvedené v jeho uznesení o výročnej správe ECB za rok 2016

Výročnú správu ECB za rok 2016 predložil dňa 10. apríla 2017 viceprezident ECB v rámci osobitného zasadania Výboru Európskeho parlamentu pre hospodárske a menové veci.¹ Prezident ECB sa 5. februára 2018 zúčastnil na plenárnej diskusii Parlamentu o výročnej správe.² V nasledujúci deň plénum prijalo uznesenie o Výročnej správe ECB za rok 2016 (ďalej len „uznesenie“).³

Pri príležitosti odovzdania Výročnej správy ECB za rok 2017 Európskemu parlamentu ECB uvádza svoje odpovede na podnety Európskeho parlamentu uvedené v jeho uznesení.⁴ V súlade s postupom prijatým v roku 2016 v reakcii na žiadosť Európskeho parlamentu sa táto odpoveď zverejňuje.⁵ ECB tak potvrdzuje svoj záväzok dodržiavať zásadu zodpovednosti a pri zverejňovaní informácií ísť aj nad rámec požiadaviek stanovených v zmluve.

1 Menová politika ECB

1.1 Účinnosť opatrení ECB a ich vedľajšie účinky

Uznesenie sa na viacerých miestach (napr. v bodoch 3, 11, 12, 15, 20, 22, 23 a 25) zaoberá účinnosťou opatrení menovej politiky ECB, ich vplyvom na podmienky financovania v eurozóne a ich vedľajšími účinkami.

ECB je presvedčená, že jej menovopolitické opatrenia výraznou mierou prispeli k zlepšeniu finančných podmienok pre podniky a domácnosti, k rýchlejšiemu hospodárskemu rastu a vyššej inflácii. Celkový kumulatívny účinok všetkých menovopolitických opatrení prijatých od polovice roka 2014 do októbra 2017 na hospodársky rast a infláciu v eurozóne v období od roku 2016 do roku 2020 sa v oboch prípadoch odhaduje na približne 1,9 percentuálneho bodu.

¹ Ďalšie informácie sú na stránke <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/sp170410.en.html>.

² Ďalšie informácie sú na stránke <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180205.en.html>.

³ Text prijatého uznesenia je k dispozícii na internetovej stránke Európskeho parlamentu: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2018-0025+0+DOC+XML+V0//SK>.

⁴ Táto odpoveď sa nevzťahuje na otázky uvedené v uznesení Európskeho parlamentu o bankovej únii. Podrobnejšie informácie o týchto otázkach nájdete vo Výročnej správe ECB o činnosti dohľadu (k dispozícii na stránke <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/publications/annual-report/html/ssm.ar2017.sk.html>). Odpoveď na uznesenie o bankovej únii bude zverejnená neskôr.

⁵ Bod 23 uznesenia Európskeho parlamentu z 25. februára 2016 o výročnej správe Európskej centrálnej banky za rok 2014: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2016-0063+0+DOC+PDF+V0//SK>

Transmisné kanály menovej politiky fungujú spoľahlivo a vytvárajú podmienky potrebné na zabezpečenie trvalého návratu miery inflácie k úrovni nižšej, ale blízkej 2 %.

Hoci uznesenie poukazuje na nedostatočnosť adekvátnej úverovej ponuky, z dostupných údajov vyplýva, že menovopolitické opatrenia ECB sú účinné pri uvoľňovaní všeobecných podmienok financovania a podpore oživenia v poskytovaní úverov podnikom a domácnostiam. Aktuálne údaje poukazujú na pokračovanie postupného oživenia rastu úverov. Vďaka vplyvu menovopolitických opatrení ECB sa rast úverov nefinančným korporáciám i domácnostiam od polovice roka 2014 podstatne zrýchlil (o viac ako 6 percentuálnych bodov v prípade úverov nefinančným korporáciám a o približne 3 percentuálne body v prípade úverov domácnostiam). Ako vyplýva z prieskumu bankových úverov v eurozóne, dopyt podnikov po úveroch sa od roku 2015 výrazne zvýšil a naďalej prispieva k postupnému oživeniu rastu úverov.⁶

Pokiaľ ide o dôraz, ktorý sa v uznesení kladie na zlepšenie prístupu malých a stredných podnikov k úverom, je potrebné poznamenať, že od zavedenia súboru opatrení na uvoľnenie úverových podmienok v júni 2014 ťažia z čoraz väčšieho premietania menovopolitických sadzieb do úverových sadzieb predovšetkým malé a stredné podniky. Výsledky najnovšieho prieskumu o prístupe podnikov v eurozóne k financovaniu (Survey on the Access to Finance of Enterprises – SAFE) (za obdobie od apríla 2017 do septembra 2017) potvrdzujú pokračujúce zlepšovanie dostupnosti externého financovania pre malé a stredné podniky vzhľadom na väčšiu ochotu bánk poskytovať úvery a lepší výhľad hospodárskeho vývoja, a to aj v krajinách, ktoré boli viac postihnuté krízou. Napriek štrukturálnym rozdielom sadzby drobných bankových úverov, ktoré možno považovať za aproximáciu úverov poskytovaných malým a stredným podnikom, v období od začiatku júna 2014 do konca januára 2018 klesli o 199 bázických bodov, zatiaľ čo sadzby veľkých úverov klesli o 97 bázických bodov.

ECB vedľajšie účinky svojich nekonvenčných menovopolitických opatrení monitoruje, pravidelne o nich informuje a zohľadňuje ich pri určovaní svojej menovej politiky vzhľadom na ich potenciálny vplyv na dosahovanie hlavného cieľa, ktorým je cenová stabilita. Vedľajšie účinky sú zatiaľ podľa všetkého celkovo obmedzené. Nedochádza napríklad k rozsiahlemu nadceňovaniu aktív v eurozóne. Mierny vývoj v oblasti úverov podporuje záver, že riziko úverovej expanzie s nadmerným rastom úverov a nesúlalom cien aktív je v súčasnosti nízke. Vzhľadom na výrazný rast nových hypotekárnych úverov je však zároveň potrebné vývoj bankových úverov pozorne sledovať, najmä v jurisdikciách, v ktorých dochádza k rýchlemu rastu cien nehnuteľností na bývanie a nereálnym cenovým odhadom. Zodpovednosť reagovať na prípadný znepokojivý vývoj vedľajších účinkov menovej politiky nesú ostatné oblasti politiky. Výnimku tvoria situácie, v ktorých by bolo

⁶ Pokiaľ ide o vnímané menové anomálie, ktoré by boli viditeľné v rozdielnych mierach rastu širokého a úzkeho menového agregátu, od oznámenia programu nákupu aktív je možné pozorovať výrazný rast menového agregátu M3. Ako sa zdôrazňuje v správe, platí, že k rastu menového agregátu M3 prispievali najmä jeho najlikvidnejšie zložky, a to vzhľadom na nízke oportunitné náklady držby likvidných vkladov v prostredí charakterizovanom nízkymi úrokovými sadzbami a plochou výnosovou krivkou.

ohrozené zabezpečovanie cenovej stability v eurozóne. V prípade vzniku významných rizík spojených s bublinami cien aktív v konkrétnych sektoroch alebo krajinách by tak napríklad mali byť prijaté ciele makroprudenciálne opatrenia, ako sa to už v niektorých jurisdikciách stalo. Okrem toho je potrebné poznamenať, že prostredníctvom podpory hospodárskeho oživenia a cenovej stability menová politika významnou mierou prispieva k zvyšovaniu odolnosti spotrebiteľov, podnikov a finančných inštitúcií.

Pokiaľ ide o obavy uvedené v uznesení, podľa ktorých by plochá výnosová krivka mohla ohroziť stabilitu a ziskovosť bankového systému, je potrebné poznamenať, že vplyv menovopolitických opatrení ECB v tomto smere je zatiaľ podľa všetkého obmedzený. Nižšie čisté úrokové marže, súvisiace s plochou výnosovou krivkou a nepružnosťou vkladových sadzieb smerom nadol, celkovo prevažuje zlepšovanie výhľadu hospodárskeho vývoja, ktoré má pozitívny vplyv na kvalitu úverov (a tým aj na náklady bánk na tvorbu opravných položiek) a objem úverov. Ziskovosť bánk však napriek postupnému ústupu cyklických prekážok zostáva pomerne obmedzená. Príčinou sú štrukturálne faktory vrátane nízkej nákladovej efektívnosti, nízkych príjmov a diverzifikácie a vysokého objemu problémových úverov (v niektorých jurisdikciách).

V priebehu rokov sa reakcia menovej politiky na krízu vyvíjala s cieľom riešiť riziká ohrozujúce eurozónu; v súčasnosti sa realizuje prostredníctvom viacrozmerného súboru štandardných a dodatočných neštandardných opatrení. Medzi neštandardné opatrenia patria ciele dlhodobějšíe refinančné operácie, záporné úrokové sadzby, rozsiahly program nákupu aktív a signalizácia budúceho nastavenia úrokových sadzieb a programu nákupu aktív. Rámec menovej politiky ECB je postavený na diverzifikovaných teoretických základoch. Rozhodovací proces ECB sa opiera o rozsiahly súbor analytických nástrojov, ktoré boli vyvinuté nielen v rámci ECB, ale často aj v spolupráci s národnými centrálnymi bankami v rámci širokého spektra pracovných skupín Eurosystemu. Informácie o týchto nástrojoch sú poskytované rôznym spôsobom, napríklad prostredníctvom Ekonomického bulletinu, osobitných článkov na internetovej stránke ECB, štúdií zverejňovaných v rámci sérií Occasional Papers, Working Papers a Research Briefs, ako aj prejavov členov Výkonnej rady. ECB sa okrem toho v spoločenstve centrálnych bánk aktívne zapája do diskusií na tému rámcov politik centrálnych bánk a možností ich vylepšenia, pričom spolupracuje aj s akademickou obcou. Dôkazom je veľký počet seminárov a konferencií, ktoré ECB organizuje. ECB bude aj naďalej dokumentovať vývoj svojho teoretického rámca a prostredníctvom uvedených kanálov o ňom informovať verejnosť.

1.2 Program nákupu aktív podnikového sektora a výkon menovej politiky

Uznesenie sa v bodoch 28 a 29 podrobnejšie zaoberá programom nákupu aktív podnikového sektora. Ďalšie otázky súvisiace s výkonom menovej politiky sa spomínajú v bodoch 5, 6, 38 a 47.

Program nákupu aktív podnikového sektora prispel k zvýšeniu emisie dlhopisov nefinančných korporácií v eurozóne, ktoré nebolo vykompenzované poklesom toku bankových úverov do tohto sektora. Potvrdzujú to aj výsledky prieskumu bankových úverov, z ktorých vyplýva, že čistý percentuálny podiel bánk v eurozóne vykazujúcich nepriaznivý vplyv trhového dlhového financovania na dopyt nefinančných korporácií po úveroch bol v období od druhého štvrtroka 2016 do posledného štvrtroka 2017 v priemere menej záporný než v marci 2016, keď bol program nákupu aktív podnikového sektora oznámený. Okrem toho existujú určité náznaky, že program nákupu aktív podnikového sektora mohol mať nepriamy priaznivý účinok na nefinančné korporácie s obmedzeným alebo žiadnym prístupom na dlhopisové trhy: niektoré spoločnosti, ktorých dlhopisy sú akceptovateľné v rámci nákupov Eurosystému, sa vo svojom financovaní odklonili od bankových úverov. Do určitej miery sa tak v súvahách bánk uvoľnila kapacita na uspokojenie dopytu po úveroch zo strany menších podnikov. Výsledky posledných kôl prieskumu SAFE poukázali na pokračujúce zlepšovanie prístupu malých a stredných podnikov k externému financovaniu a potvrdili tak trend pozorovaný už od roku 2014, t. j. počas obdobia uplatňovania viacerých neštandardných menovopolitických opatrení. Výsledky SAFE navyše potvrdzuje aj konštantný rast čistých tokov drobných úverov nefinančným korporáciám (ktoré možno považovať za aproximáciu úverov poskytovaných malým a stredným podnikom) od roku 2014.

Pokiaľ ide o body, v ktorých uznesenie od ECB vyžaduje zabezpečenie plnej transparentnosti v súvislosti s rôznymi aspektmi programu nákupu aktív podnikového sektora, je potrebné uviesť, že ECB o tomto programe zverejňuje množstvo informácií. ECB týždenne zverejňuje agregované údaje o aktívach nadobudnutých v rámci programu CSPP vrátane jednotného zoznamu cenných papierov a národných centrálnych bánk, ktoré sú držiteľmi dlhopisov.⁷ ECB tiež v rámci Ekonomického bulletinu zverejnila dva boxy s dodatočnými informáciami o spôsobe fungovania CSPP a o aktívach nadobudnutých v rámci programu. V záujme zvýšenia transparentnosti a tým aj informovanosti verejnosti o programe CSPP začala ECB v októbri 2017 zverejňovať polročné informácie o aktívach nadobudnutých v rámci programu CSPP v členení podľa hospodárskeho sektora, ratingu a krajiny rizika, na základe palety akceptovateľných dlhopisov. V neposlednom rade začala ECB v novembri zverejňovať historické mesačné údaje o splatených cenných papieroch v rámci programu CSPP a očakávanom objeme splatených cenných papierov na nasledujúcich dvanásť mesiacov. Tieto údaje sa aktualizujú každý mesiac. Všetky relevantné informácie o realizácii programu CSPP sú k dispozícii v sekcii s najčastejšími otázkami.⁸

Hoci sa ECB v súvislosti s realizáciou programu APP zaväzuje dodržiavať zásady transparentnosti, zverejňovanie podrobných informácií o jednotlivých nadobudnutých cenných papieroch by obmedzilo účinnosť programu a jeho príspevok k plneniu mandátu ECB, ktorým je udržiavanie cenovej stability. Zverejňovanie bilaterálnych údajov na úrovni podnikov by účastníkom trhu umožnilo tieto informácie využiť vo svoj prospech. Predvídaním nákupov Eurosystému by

⁷ Ďalšie informácie sú na stránke <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/index.en.html>.

⁸ Ďalšie informácie sú na stránke <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/cspp-qa.en.html>.

napríklad mohli ovplyvňovať vývoj trhových cien smerom, ktorý by znížil účinnosť programu CSPP, teda dôležitej súčasti neštandardných menovopolitických opatrení prijatých Radou guvernérov. Z tohto pohľadu by i zverejňovanie údajov o nadobudnutých cenných papieroch s určitým oneskorením mohlo ohroziť pružnosť a tým aj účinnosť programu APP. Rada guvernérov by mohla prípadné ďalšie zvýšenie transparentnosti programu CSPP posúdiť po skončení fázy čistého nákupu v rámci programu APP.

Pokiaľ ide o obavy uvedené v uznesení týkajúce sa úrovne neobchodovateľných aktív a cenných papierov krytých aktívami predkladaných ako kolaterál, Eurosystem vo svojich úverových operáciách vždy akceptoval širokú škálu kolaterálu s cieľom zabezpečiť účinný a efektívny výkon menovej politiky. Široké spektrum akceptovateľného kolaterálu pomáha zabezpečovať hladný a účinný výkon menovej politiky. Eurosystem uplatňuje komplexný súbor požiadaviek týkajúcich sa akceptovateľnosti a používania aktív ako kolaterálu, ako aj komplexný súbor opatrení na riadenie rizík v súvislosti s kolaterálom. Tieto požiadavky a opatrenia sú verejne dostupné, pričom ECB denne zverejňuje zoznam obchodovateľných aktív akceptovateľných ako kolaterál. Prispieva tak k zvyšovaniu transparentnosti a zabezpečeniu rovnakých podmienok. S cieľom zohľadniť inherentné riziká (kreditné, trhové a likviditné riziká) spojené s jednotlivými druhmi aktív sú súčasťou požiadaviek a opatrení Eurosystemu na riadenie rizík minimálne štandardy úverovej kvality a stupňované zrážky pri ocenení, ktoré zohľadňujú riziká spojené s rôznymi aktívami ako funkciu príslušného druhu (kategória zrážok), zostatkovej splatnosti a úverovej kvality. Intenzívnejšie využívanie určitých tried aktív preto ako také pre Eurosystem nie je dôvodom na obavy. Rámce riadenia rizík a oceňovania sú tiež zverejnené na internetovej stránke ECB.⁹

Pokiaľ ide o opakovane uvádzané obavy uznesenia týkajúce sa systému TARGET2, z analýz ECB vyplýva, že zmeny zostatkov v systéme TARGET do značnej miery odzrkadľujú toky likvidity súvisiace s programom APP a nie sú prejavom obnoveného napätia na finančných trhoch. Ako už bolo pri viacerých príležitostiach vysvetlené na pôde Európskeho parlamentu¹⁰ i v rôznych publikáciách ECB¹¹, vyrovnanie týchto transakcií má za následok cezhraničné platby a zmeny v zostatkoch v systéme TARGET, pričom na tieto zostatky môže mať dodatočný vplyv aj následné preskupovanie portfólií.

⁹ Usmernenie ECB/2014/60 o vykonávaní rámca menovej politiky Eurosystemu a usmernenie ECB/2015/35 o oceňovacích zrážkach uplatňovaných pri vykonávaní rámca menovej politiky Eurosystemu. Rámec Eurosystemu pre oceňovanie kolaterálu a rámec Eurosystemu pre riadenie rizík sú opísané aj v publikácii ECB z roka 2015 „The financial risk management of the Eurosystem's monetary policy operations“.

¹⁰ Ďalšie informácie sú okrem iného aj v poznámkach prednesených pri príležitosti pravidelného vypočutia vo Výbore Európskeho parlamentu pre ekonomické a menové veci dňa 20. novembra 2017 (https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/ecb.sp171120_1.en.html).

¹¹ Ďalšie informácie sú v boxe Ekonomického bulletinu s názvom „The ECB's asset purchase programme and TARGET balances: monetary policy implementation and beyond“ (https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ebbox201703_01.en.pdf), boxe Ekonomického bulletinu s názvom „TARGET balances and the asset purchase programme“ (https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/eb201607_box02.en.pdf) a v štúdií Occasional Paper s názvom „The Eurosystem's asset purchase programme and TARGET balances“ (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op196.en.pdf>).

Je potrebné zdôrazniť, že poskytovanie núdzovej likvidity (emergency liquidity assistance – ELA) je v súčasnosti úlohou jednotlivých krajín, ktorú plnia národné centrálné banky. Na základe dohody ELA zo 17. mája 2017 má Rada guvernérov k dispozícii informácie, ktoré sú potrebné na kompetentné plnenie úloh v zmysle článku 14.4 Štatútu Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky (ďalej len „Štatútu ESCB“), tzn. posudzovať, či poskytovanie ELA nie je v rozpore s cieľmi a úlohami ESCB. Núdzovú likviditu momentálne poskytuje jedna národná centrálna banka, resp. viacero národných centrálnych bánk konajúcich spoločne v prípade cezhraničných bankových skupín. V súvislosti so žiadosťou uvedenou v uznesení podrobnejšie objasniť poskytovanie ELA je potrebné poznamenať, že výraz „finančné inštitúcie“, ktorý sa používa v dohode ELA, má pokryť širokú škálu potenciálnych príjemcov ELA. Tento výraz nezodpovedá definícii finančných inštitúcií v zmysle článku 4 ods. (26) nariadenia (EÚ) č. 575/2013 (nariadenia o kapitálových požiadavkách). Dôvodom je skutočnosť, že ELA predstavuje nástroj, ktorý slúži aj na účely finančnej stability; jeho použitie preto môže ísť nad rámec súboru úverových inštitúcií zriadených v jurisdikciách eurozóny.

2 Banková únia a ďalšie otázky súvisiace s európskou finančnou architektúrou

Hoci účelom uznesenia nebolo zaoberať sa predovšetkým otázkami súvisiacimi s úlohami ECB v oblasti dohľadu, body 4, 23, 26, 27, 31, 32, 33 a 39 sa dotýkajú viacerých otázok, ktoré súvisia s bankovou úniou a úniou kapitálových trhov.

ECB podporuje všetky snahy dobudovať bankovú úniu a posilniť tak odolnosť finančného sektora eurozóny. Stav európskeho bankového sektora sa za posledné roky zlepšil, a to vďaka posilnenej prudenciálnej regulácii a dohľadu, no predovšetkým vďaka zriadeniu bankovej únie. Napriek špecifickým výplatám dividend sa koeficienty vlastného kapitálu Tier 1 bánk v eurozóne v období od posledného štvrťroka 2014 do posledného štvrťroka 2016 zvýšili z 11,6 % na 13,6 %¹². Architektúra bankovej únie však stále nie je dokončená. Aktuálne priaznivé hospodárske podmienky by sa mali využiť na dokončenie zostávajúcich prác, aby bola banková únia pripravená aj na najväznejšiu možnú krízu. ECB víta, že uznesenie uznáva relevantnosť európskeho systému ochrany vkladov (European deposit insurance scheme – EDIS), ktorý je tretím pilierom bankovej únie a zásadným prvkom odolnosti hospodárskej a menovej únie. ECB je presvedčená, že banková únia by sa mala čím skôr posunúť smerom k plne zdieľanému systému EDIS. Došlo k značnému zníženiu rizík, čo uľahčuje rokovania o prechode do prvej fázy EDIS a vytvára podmienky na dosiahnutie dohody o ustálenej podobe systému EDIS. To samozrejme neznamená, že pri prechode na plnohodnotný systém EDIS nie je potrebné prijať ďalšie kvalitatívne opatrenia na znižovanie rizík.

¹² Na základe vzorky 103 významných inštitúcií, ktoré vykázali rizikovo vážené aktíva (v rámci vykazovania COREP) a celkové aktíva (v rámci vykazovania FINREP) vo všetkých časových obdobiach od posledného štvrťroka 2014 do druhého štvrťroka 2017.

Ako na príslušných verejných vypočutiach zdôraznila predsedníčka Rady pre dohľad ECB, účelom návrhu dodatku k všeobecným zásadám ECB týkajúcim sa postupu bánk v prípade problémových úverov bolo od samého začiatku objasniť očakávania dohľadu, ako východisko dohľadového dialógu s jednotlivými bankami v kontexte procesu SREP. Automatické uplatňovanie opatrení nebolo nikdy zámerom dodatku. V nadväznosti na pripomienky prijaté počas verejnej konzultácie bol dodatok prepracovaný, pričom boli plne zohľadnené aj právne aspekty, na ktoré poukázali poslanci Európskeho parlamentu. Konečná verzia dodatku bola zverejnená 15. marca¹³.

Pokiaľ ide o záťažové testy, uznesenie vyzýva na záťažové testy so širokým záberom, metodickou vhodnosťou a spoľahlivosťou, čo je v súlade s postojom ECB. Zároveň je dôležité zdôrazniť význam cielených analýz zameraných na špecifické riziká, ktoré komplexné a rozsiahle záťažové testy orgánov dohľadu dopĺňajú spôsobom, ktorý je pružný a efektívny z hľadiska orgánov dohľadu i bánk. Pokiaľ ide o činnosť uskutočnenú v oblasti metodík záťažových testov, ECB a ďalšie európske a vnútroštátne orgány napríklad prispôbili metodiku celouňijného záťažového testu 2018 s cieľom zohľadniť nový účtovný štandard IFRS 9 a zdokonalili požiadavky týkajúce sa modelovania neúrokových výnosov. Ak majú záťažové testy aj naďalej predstavovať účinný nástroj dohľadu, adaptácia metodík záťažových testov s cieľom zohľadniť aktuálny vývoj na trhoch a v oblasti regulácie je nevyhnutná. Okrem toho je potrebné poznamenať, že ECB v roku 2017 uskutočnila osobitný záťažový test zameraný na úrokové riziko v bankových knihách.

ECB súhlasí s výzvou uznesenia na včasné a úplné dokončenie a zavedenie únie kapitálových trhov (capital markets union – CMU). Ako ECB uviedla vo svojom príspevku ku konzultácii Európskej komisie o hodnotení únie kapitálových trhov v polovici trvania¹⁴, ECB projekt CMU jednoznačne podporuje už od jeho začiatku. V tejto súvislosti sa vyžadujú ďalšie opatrenia v oblastiach, ako je harmonizácia rámcov riešenia platobnej neschopnosti, zdaňovania a práva obchodných spoločností v záujme odstránenia cezhraničných prekážok finančnej integrácie. Postupy vymáhania dlhu by mali byť rýchlejšie a menej nákladné. Opatrenia zamerané na zlepšenie prístupu k trhovému financovaniu je okrem toho nevyhnutné doplniť ďalšími opatreniami zameranými na podniky závislé od bankového financovania. CMU si bude vyžadovať značne ambiciózne kroky, a to aj zo strany členských štátov, ktoré musia byť pripravené odstraňovať právne a iné prekážky cezhraničného toku kapitálu. Všetky zainteresované strany by preto mali svoje snahy o vytvorenie CMU zintenzívniť.

Pokiaľ ide o dôsledky vystúpenia Spojeného kráľovstva z EÚ, ECB sa síce na rokovaníach nezúčastňuje, no pozorne sleduje všetky relevantné faktory, najmä z hľadiska ich možného vplyvu na transmisiiu menovej politiky, finančnú stabilitu, bankový dohľad a plynulé fungovanie platobných systémov. ECB od bánk očakáva, že budú pripravené na všetky možné situácie vrátane scenára,

¹³ https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.npl_addendum_201803.sk.pdf

¹⁴ https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ECB_contribution_to_EC_consultation_on_CMU_mid-term_review_201705.en.pdf

v ktorom sa nedosiahne žiadna dohoda a dôjde k tzv. tvrdému brexitu bez prechodného obdobia. Prichádzajúce banky ECB informovala o čase, ktorý budú orgány dohľadu potrebovať na spracovanie prijatých žiadostí. Banky, ktoré sa chcú presťahovať (alebo rozšíriť svoju činnosť) do eurozóny a na svoju (rozšírenú) činnosť po brexite potrebujú povolenie, musia ECB a vnútroštátnym orgánom dohľadu svoje žiadosti o udelenie povolenia predložiť čo najskôr, najneskôr do konca druhého štvrťroka 2018. V prípade nedodržania stanoveného termínu nie je možné zaručiť spracovanie povolení skôr ako v apríli 2019. V tomto smere je zabezpečenie včasného získania všetkých povolení potrebných na výkon plánovaných činností zodpovednosťou samotných bánk. Ako bolo uvedené v odpovediach na najčastejšie otázky zverejnených na internetovej stránke bankového dohľadu ECB, na splnenie určitých očakávaní dohľadu môže ECB a príslušné vnútroštátne orgány bankám poskytnúť dlhší čas. Ak sa však v rámci dohody o vystúpení z EÚ podarí dosiahnuť dohodu o prechodnom období, od bánk sa bude očakávať, že tento čas využijú na realizáciu svojich brexitových plánov a splnenie dohľadových očakávaní jednotného mechanizmu dohľadu v súvislosti s brexitom.

3 Otázky súvisiace s trhovými infraštruktúrami a platobnými systémami

Bod 34 uznesenia sa zaoberá odporúčaním ECB zmeniť článok 22 Štatútu ESCB a bod 39 návrhom Komisie, ktorým sa mení nariadenie o európskej trhovej infraštruktúre (European Market Infrastructure Regulation – EMIR). Body 35 a 37 uznesenia sa dotýkajú viacerých aspektov platieb.

ECB víta rokovania Európskeho parlamentu o jej odporúčaní zmeniť článok 22 Štatútu ESCB. Ako vo svojom vyjadrení adresovanom Výboru pre hospodárske a menové veci dňa 26. februára 2018 uviedol prezident Mario Draghi¹⁵, ECB potrebuje nástroje potrebné na riešenie rizík v konkrétnych oblastiach, ktoré majú zásadný význam z hľadiska výkonu jednotnej menovej politiky a plynulého fungovania platobných systémov. ECB je v tomto smere pripravená v rámci parlamentných diskusií poskytnúť ďalšie informácie.

ECB s Európskym parlamentom jednoznačne súhlasí, pokiaľ ide o potrebu posilnenia procesu uznávania centrálnych protistrán, najmä v súvislosti s činnosťami v oblasti klíringu transakcií v eurách. Emisné centrálné banky krajín EÚ vrátane centrálnych bánk Eurosystemu by mali byť do tohto procesu v plnej miere zapojené, aby mohli monitorovať a riadiť potenciálne riziká spojené s centrálnymi protistranami ohrozujúce transmisiu menovej politiky a plynulé fungovanie platobných systémov. ECB zdôrazňuje význam prijatia zásadných právnych predpisov EÚ, napr. nariadenia EMIR II, v dostatočnom predstihu pred brexitom, aby bolo možné pripraviť sa na všetky možné situácie vrátane scenára, v ktorom sa nedosiahne žiadna dohoda.

¹⁵ Prejav (v angličtine) je k dispozícii na stránke https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180226_1.en.html.

ECB súhlasí, že je dôležité skúmať relevantnosť a dôsledky digitálnej meny centrálnej banky, označovanej ako digitálna menová báza (digital base money – DBM). Vo svete navzájom úzko prepojených finančných trhov by však rozhodnutie centrálnej banky vydávať DBM širokej verejnosti mohlo mať dôsledky, ktoré presahujú jej jurisdikciu. Bez ohľadu na to, aký má k DBM postoj samotná ECB, je preto dôležité zaoberať sa povahou DBM, potenciálnymi dôvodmi centrálnych bánk vydávať DBM, ako aj možnými dôsledkami na prostredie platieb v eurách, bankový sektor a v konečnom dôsledku aj na finančnú stabilitu a hladký výkon menovej politiky.

Členské štáty s ECB opakovane konzultovali možnosť zavedenia, resp. zníženia limitov hotovostných platieb, pričom tieto konzultácie v niektorých prípadoch išli nad rámec maloobchodných transakcií a ich predmetom bolo zavedenie obmedzení aj na transakcie medzi súkromnými osobami. Euro predstavuje pre občanov krajín eurozóny jediné fyzické peniaze, ktoré umožňujú okamžité vyrovnanie a sú zaručené centrálnymi bankami (ako zákonnými emitentmi). Vzhľadom na túto skutočnosť, ako aj na vysoký podiel hotovostných platieb, by mali krajiny eurozóny, ktoré plánujú na hotovostné platby zaviesť ďalšie obmedzenia, dôkladne posúdiť dôsledky takýchto opatrení a to, do akej miery sú na dosiahnutie stanovených cieľov vhodné a účinné. Pokiaľ ide návrh uznesenia týkajúci sa vydania pamätných eurových bankoviek s motívom Karola Veľkého, ktoré by boli zákonným platidlom, ECB považuje za vhodné vyzvať Európsku komisiu, aby zvažila spoločné vydanie pamätnej mince s motívom Karola Veľkého všetkými 19 krajinami eurozóny (vzhľadom na úlohu Komisie ako koordinátora záležitostí týkajúcich sa eurových mincí). Popri minciach vydávaných jednotlivými krajinami sa vydávajú aj spoločné pamätné mince, ktoré pripomínajú a oslavujú množstvo dôležitých udalostí historického, celoeurópskeho významu¹⁶.

4 Inštitucionálne otázky ECB

Body 1, 2, 41 až 46 a 48 sa zaoberajú viacerými aspektmi inštitucionálneho usporiadania a fungovania ECB.

ECB súhlasí s uznesením, pokiaľ ide o potrebu zachovať nezávislosť ECB a súčasne zabezpečiť adekvátnu zodpovednosť za jej činnosť. Nezávislosť a zodpovednosť sú dva rozdielne, ale pritom úzko späté pojmy.¹⁷ Uznesenie pozitívne hodnotí mechanizmy zodpovednosti v súčasnosti uplatňované medzi Európskym parlamentom a ECB. Vyzýva na ďalšie zlepšenie výmeny názorov s ECB jej presnejším zameraním a zvýšením jej interaktívnosti a relevantnosti, no zároveň víta súčasné postupy, tzn. štvrtročné vypočutia prezidenta, ako aj dodatočné stretnutia s členmi Výkonnej rady a písomné odpovede poskytované ECB.

¹⁶ Napríklad v roku 2007 pri príležitosti 50. výročia Rímskej zmluvy, v roku 2009 pri príležitosti desiateho výročia hospodárskej a menovej únie, v roku 2012 pri príležitosti desiatich rokov eurových bankoviek a mincí a v roku 2015 pri príležitosti 30. výročia vlajky EÚ.

¹⁷ Ďalšie informácie sú v prejave Benoïta Cœurého z marca 2017 (https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/sp170328_1.en.html) a v prejave Yvesa Merscha zo septembra 2017 (<https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/ecb.sp170904.en.html>).

Všeobecná výzva, aby ECB zintenzívnila svoje úsilie o transparentnosť, sa vzhľadom na to, že uznesenie uznáva nedávne iniciatívy, ktoré ECB na dosiahnutie tohto cieľa podnikla, zdá byť splnená.

Pokiaľ ide o výzvu uznesenia, aby ECB zabezpečila nezávislosť členov jej interného Výboru pre audit, je potrebné zohľadniť rozhodnutie, ktoré ECB v tejto súvislosti nedávno prijala. Dňa 2. novembra 2017 Rada guvernérov ECB schválila upravený mandát Výboru pre audit, ktorý zavádza úpravu kritérií výberu jeho členov s cieľom zohľadniť širší rozsah úloh ECB a umožniť zastúpenie externých členov s menším zameraním na centrálnu bankovníctvo. Rovnako ako jeho predchádzajúce znenie upravený mandát obsahuje výslovné ustanovenie o nezávislosti jeho členov. Celkovo pritom platí, že pokiaľ ide o hodnotenie adekvátnosti rámcov politiky a prevádzkových rámcov, výhody dôkladných vedomostí o úlohách, prevádzkových procesoch a postupoch ECB výrazne prevažujú nad potenciálnymi obavami o nezávislosť. Vďaka vysokej odbornosti členov Výboru pre audit, ich postaveniu a vzťahu výboru s Radou guvernérov, ktorý je založený na dôvere, bol v skutočnosti Výbor pre audit hnacou silou, ktorá stála za viacerými zlepšeniami rámca riadenia ECB.

V súvislosti s požiadavkou uznesenia, aby Etickému výboru ECB nepredsedal bývalý prezident alebo iní bývalí členovia Rady guvernérov, ECB poznamenáva, že voči vhodnosti súčasného predsedu nemá žiadne výhrady. Predchádzajúce členstvo v Rade guvernérov možno len ťažko označiť za prekážku objektívneho a nestranného plnenia úloh členov Etického výboru. Postavenie a výsledný vplyv bývalého prezidenta ako predsedu Etického výboru boli v skutočnosti mimoriadne užitočné v prípadoch, keď Etický výbor musel rokovať s vnútroštátnymi orgánmi. V neposlednom rade skutočnosť, že bývalý prezident je pripravený ujať sa funkcie predsedu takéhoto výboru, vysiela silný signál dovnútra ECB, že etické konanie sa berie vážne na najvyššej úrovni vedenia.

Hoci uznesenie uvádza, že členovia Výkonnej rady by sa v zásade mali zdržať súbežného členstva vo fórach, na ktorých sa zúčastňujú aj výkonní pracovníci bánk, nad ktorými ECB vykonáva dohľad, zároveň uznáva, že takéto členstvo je možné, ak je v súlade so zaužívanou praxou na globálnej úrovni a okrem ECB sú členmi aj ďalšie centrálnu banky. Je dôležité zohľadniť, že na zabezpečenie riadneho výkonu mandátu ECB musia mať tvorcovia politik ECB prehľad o vývoji globálneho hospodárskeho a finančného prostredia. ECB a členovia jej Výkonnej rady v tejto súvislosti udržiavajú pravidelný dialóg s celým radom zainteresovaných strán a množstvom fór, na ktorých sa prirodzene zúčastňujú aj dohliadané banky. Je zrejmé, že tieto stretnutia sa uskutočňujú mimo kontextu dohľadu, a členovia Výkonnej rady ECB striktno dodržiavajú prísny rámec kontrolných mechanizmov riadenia ECB vrátane kódexov správania členov Rady guvernérov a Výkonnej rady, základných zásad externej komunikácie členov Výkonnej rady Európskej centrálnej banky a povinností týkajúcich sa zachovania služobného tajomstva a nezávislosti.

Výzva uznesenia, aby ECB prijala jasnú a verejnú politiku týkajúcu sa oznamovania porušenia právnych predpisov (tzv. whistle-blowing), je v súlade s krokmi, ktoré v súčasnosti ECB v tejto oblasti uskutočňuje. Zdokonalenie

rámca ECB týkajúceho sa oznamovania porušenia právnych predpisov je jednou zo strategických priorít ECB na roky 2018 až 2020. Práca v tejto oblasti už prebieha.

V súvislosti s poznámkou uznesenia týkajúcou sa súčasnej politiky ECB v oblasti zamestnávania by ECB rada uviedla, že nadviazala dialóg so zástupcami zamestnancov s cieľom prehodnotiť a napraviť možné nedostatky.

V spolupráci so zástupcami zamestnancov ECB za posledné roky výrazne znížila mieru využívania dočasných agentúrnych pracovníkov. V rámci opatrení prijatých v tejto oblasti bolo vytvorených takmer 170 pracovných miest, ktorými sa nahradili zmluvy s agentúrnymi pracovníkmi v rôznych odborných útvaroch ECB. Takisto výzva uznesenia, aby ECB zabezpečila rovnaké zaobchádzanie a rovnaké príležitosti pre všetkých svojich zamestnancov a zaručila dôstojné pracovné podmienky v rámci inštitúcie, je v súlade s cieľmi ECB a jej aktuálnou aktivitou v tejto oblasti.

Uznesenie uznáva iniciatívy, v rámci ktorých sa ECB zaoberá obavami svojich zamestnancov v rôznych záležitostiach, a to aj prostredníctvom intenzívnejšieho dialógu so zástupcami zamestnancov. Je potrebné pripomenúť, že výsledky zamestnaneckého prieskumu uskutočneného v roku 2015 poukázali na vysokú mieru angažovanosti pracovníkov, ktorí sú hrdí, že pracujú pre túto inštitúciu a sú motivovaní podávať maximálny výkon. Prieskum však poukázal aj na viacero oblastí, ktoré si vyžadujú zlepšenie, napr. oblasť kariérneho rastu a riadenia výkonnosti, pracovnej záťaže, pracovného tlaku a stresu, ako aj otvorenosti a spravodlivosti. V týchto oblastiach sa už podarilo prijať dôležité kroky, vo väčšine prípadov v úzkej spolupráci so zástupcami zamestnancov. ECB ďalej zdôrazňuje, že v roku 2018 uskutočnila druhý zamestnanecký prieskum s cieľom zistiť, či prijaté iniciatívy napredujú správnym smerom. Výsledky prieskumu, ktorý prebiehal donedávna, sa budú čoskoro analyzovať a na odstránenie zistených nedostatkov budú navrhnuté akčné plány. ECB zároveň poznamenáva, že so zástupcami zamestnancov úzko a konštruktívne spolupracuje na spoločnom pracovnom programe, ktorý sa zameriava na viacero prioritných oblastí.